

Spis treści

Wprowadzenie	11
1. Sprawozdania finansowe	17
<i>Elementy finansów zarządczych</i>	
Dlaczego sprawozdania finansowe?	18
Bilans	19
Rachunek zysków i strat	31
Rachunek przepływów pieniężnych	36
Gdzie tego szukać	40
Podsumowanie	41
2. Znaczenie informacji ze sprawozdań finansowych	43
<i>O czym mówią liczby</i>	
Analiza wskaźnikowa	44
Procentowy format sprawozdań finansowych	55
Od mierników finansowych do strategicznej karty wyników	57
Podsumowanie	60
3. Najważniejsze pojęcia rachunkowości	63
<i>Reguły tworzenia sprawozdań finansowych</i>	
Amerykańskie standardy rachunkowości GAAP	64
Rachunkowość memoriałowa a rachunkowość kasowa	65
Rachunkowość zapasów	68
Amortyzacja	75

Zagadnienia rachunkowe związane z leasingiem	81
Koszt historyczny i jego konsekwencje	85
Rachunkowość kosztów	86
Podsumowanie	93
4. Podatki	95
<i>Ważne szczegóły, o których powinieneś wiedzieć</i>	
Podatki a formy prawne działalności gospodarczej	97
Progresywne stawki podatkowe	107
Krańcowa stawka podatkowa	109
Ulgi podatkowe a odliczenia	111
Przenoszenie strat podatkowych	112
Podsumowanie	113
5. Finansowanie działalności operacyjnej i rozwoju	115
<i>Finansowanie różnych stadiów rozwoju firmy</i>	
Finansowanie uruchomienia działalności	116
Finansowanie rozwoju	122
Inne formy finansowania zewnętrznego	129
Dopasowanie majątku i źródeł jego finansowania	131
Finansowanie z punktu widzenia cyklu życia	132
Podsumowanie	139
6. Rynki pieniężne i kapitałowe	141
<i>Inna opcja finansowania rozwoju</i>	
Rynki pieniężne	143
Rynki kapitałowe	145
Papiery wartościowe będące przedmiotem obrotu na rynkach kapitałowych	152
Podsumowanie	159

7. Budżetowanie	161
<i>Prognozowanie przyszłości finansowej firmy</i>	
Czym jest budżetowanie?	163
Funkcje budżetu	164
Typy budżetów	169
Budżet generalny	173
Ludzka strona budżetowania	186
Podsumowanie	194
8. Praktyczne narzędzia wspomagające podejmowanie decyzji zarządczych	197
<i>Jak pracują dla ciebie liczby</i>	
Analiza kosztów i korzyści	199
Księgowy zwrot z inwestycji	201
Okres zwrotu	203
Analiza prognozy rentowności	203
Oszacowanie niewymiernych korzyści i kosztów	208
Monitorowanie przebiegu realizacji inwestycji	209
Podsumowanie	210
9. Wartość pieniądza w czasie	213
<i>Obliczanie rzeczywistej wartości inwestycji</i>	
Co to jest „wartość w czasie”?	215
Wartość aktualna netto	218
Wewnętrzna stopa zwrotu	230
Analiza wrażliwości	233
Ekonomiczna wartość dodana	237
Podsumowanie	239
10. Podstawy wyceny	241
<i>Jak ocenić wartość potencjalnego przedsięwzięcia</i>	

Majątkowe metody wyceny	245
Dochodowe metody wyceny	248
Metoda zdyskontowanych przepływów pienięż- nych	253
Podsumowanie	257
Dodatek: Budżetowanie procesowe	259
Przypisy	265
Słowniczek	267
Lektura uzupełniająca	277
Indeks	281
O konsultancie przedmiotu	289
O autorze	291

1

Sprawozdania finansowe

Elementy finansów zarządczych

Główne tematy poruszane w tym rozdziale

- *Bilans*
- *Rachunek zysków i strat*
- *Rachunek przepływów pieniężnych*
- *Dźwignia finansowa*
- *Struktura finansowa firmy*

Co posiada twoja firma i ile jest dłużna innym? Jakie są jej źródła przychodów i w jaki sposób wydaje swoje pieniądze? Jaki osiągnęła zysk? W jakiej jest kondycji finansowej? Ten rozdział pomoże ci odpowiedzieć sobie na takie pytania, dzięki wyjaśnieniu spraw związanych z trzema najistotniejszymi sprawozdaniami finansowymi: bilansem, rachunkiem wyników i sprawozdaniem z przepływów pieniężnych. Rozdział ten pomoże ci też w zrozumieniu niektórych zagadnień zarządczych dających się wywnioskować ze sprawozdań i poszerzy twoją wiedzę z dziedziny finansów przez omówienie dwóch ważnych pojęć: dźwigni finansowej i struktury finansowej firmy.

Dlaczego sprawozdania finansowe?

Sprawozdania finansowe są najistotniejszymi dokumentami firmy. Zarządzający wykorzystują je do oceny jej funkcjonowania i identyfikacji obszarów, w których niezbędna jest ich interwencja. Akcjonariusze i udziałowcy znajdują w nich informacje pozwalające stwierdzić, czy zainwestowany przez nich kapitał jest dobrze wykorzystywany. Inwestorzy zewnętrzni na podstawie sprawozdań finansowych znajdują szanse na inwestycje. A kredytodawcy i dostawcy rutynowo

sprawdzają sprawozdania finansowe, by ocenić zdolność kredytową firm, z którymi prowadzą interesy.

Od spółek, których akcje znajdują się w obrocie publicznym, Komisja Papierów Wartościowych i Giełd (w Stanach Zjednoczonych – SEC – Securities and Exchange Commission – przyp. tłum.) wymaga sporządzania sprawozdań finansowych i udostępniania ich każdemu zainteresowanemu, co wynika z wymogów jawności stawianych przez Komisję wszystkim spółkom publicznym. Spółki, których akcje nie są przedmiotem obrotu publicznego, nie podlegają temu obowiązkowi, ale ich prywatni właściciele i banki również oczekują od nich sporządzenia takich sprawozdań.

Sprawozdania finansowe są sporządzane we wszystkich spółkach według podobnego szablonu. Pomimo iż ich poszczególne pozycje mogą się różnić w zależności od natury prowadzonej przez firmę działalności, same sprawozdania są zazwyczaj na tyle do siebie podobne, że umożliwiają porównywanie wyników osiągniętych przez różne podmioty.

Bilans

Większość ludzi raz do roku odwiedza lekarza w celu przeprowadzenia badań okresowych – oceny ich kondycji fizycznej w danym momencie. Podobnie jest z firmami, które sporządzają bilans, stanowiący podsumowanie ich sytuacji finansowej w danym dniu, zazwyczaj na końcu miesiąca, kwartału lub roku podatkowego.

W efekcie bilans stanowi opis posiadanego przez firmę majątku (aktywów) i sposobu jego finansowania – funduszami kredytodawców i innych wierzycieli (zobowiązania), kapitałem właścicieli (kapitałem własnym – przyp. tłum.) lub przez oba te źródła. Bilans stanowi odzwierciedlenie podstawowego równania rachunkowości:

$$\text{Aktywa} = \text{Zobowiązania} + \text{Kapitał własny}$$

Występujące w tym równaniu *aktywa* to majątek, w który firma inwestuje w celu umożliwienia prowadzenia własnej działalności. Może to być na przykład gotówka i instrumenty finansowe, zapasy surowców i wyrobów gotowych, grunty, budynki, maszyny i urządzenia. Aktywa obejmują również środki należne firmie od jej klientów i innych podmiotów – stanowią one kategorię aktywów zwaną *należnościami*.

Przyjrzyjmy się teraz drugiej stronie tego równania, zaczynając od zobowiązań. By pozyskać niezbędne składniki majątku, firma często musi pożyczać środki lub uzyskiwać możliwość późniejszej zapłaty dostawcom za różne towary i usługi. Pieniądze, które firma jest dłużna swoim wierzycielom, nazywamy *zobowiązaniami*. Na przykład firma komputerowa może nabyć warte milion dolarów zespoły od dostawców układów elektronicznych z trzydziestodniowym terminem zapłaty. W ten sposób zwiększy swoje zapasy o 1 milion dolarów, zwiększając równocześnie o tę samą wartość zobowiązania w pozycji *płatności* (zobowiązania handlowe wobec dostawców). Równanie pozostaje więc w dalszym ciągu prawdziwe. Podobnie będzie, jeśli ta sama firma pożyczycy 100.000 dolarów z banku. Uruchomienie środków z kredytu zwiększy zarówno aktywa, jak i zobowiązania o 100.000 dolarów.

Kapitał własny, zwany też (w Stanach Zjednoczonych – przyp. tłum.) kapitałem udziałowym (shareholders' equity) lub akcyjnym (stockholders' equity)* jest tym, co pozostanie,

* W Stanach Zjednoczonych jest on zwany dosłownie kapitałem właścicieli i określenie to jest używane zamiennie z określeniem „kapitał akcyjny” lub „udziałowy”, co może być mylone z kapitałem zakładowym. Kapitał własny to coś więcej niż tylko kapitał zakładowy czy podstawowy, który jeszcze do niedawna – do czasu wprowadzenia nowego Kodeksu spółek handlowych – nazywano kapitałem akcyjnym lub udziałowym. Kapitał podstawowy jest tylko jednym ze składników kapitału własnego. Kapitał podstawowy to najogólniej rzecz ujmując kapitał dostarczony

jeśli cały majątek (aktywa) firmy pomniejszy o zobowiązania. Tak więc firma, która posiada majątek wart 3 miliony dolarów i 2 miliony dolarów zobowiązań, ma kapitał własny równy 1 milion dolarów.

$$\text{Aktywa} - \text{Zobowiązania} = \text{Kapitał własny}$$

$$\text{\$3.000.000} - \text{\$2.000.000} = \text{\$1.000.000}$$

Jeśli w tej samej firmie zdarzy się, że zniszczeniu przez pożar ulegnie nie ubezpieczony majątek wart 500.000 dolarów, jej zobowiązania nie zmienią się, ale kapitał własny – czyli to, co zostanie z majątku firmy po zaspokojeniu roszczeń – zmniejszy się do 500.000 dolarów.

$$\text{Aktywa} - \text{Zobowiązania} = \text{Kapitał własny}$$

$$\text{\$2.500.000} - \text{\$2.000.000} = \text{\$500.000}$$

Tak więc bilans „równoważy” aktywa i pasywa firmy. Zwróć uwagę, w jaki sposób łączne aktywa równoważą łączne zobowiązania i kapitał własny w bilansie firmy Amalgamated Hat Rack, której dane finansowe będziemy analizować w wielu rozdziałach tej książki (tabela 1-1). Bilans opisuje również, ile firma inwestuje w swój majątek i w co zostały zainwestowane jej pieniądze. Pokazuje też, ile środków przeznaczonych na inwestycje pochodzi od kredytodawców i innych wierzycieli (zobowiązania), a ile od właścicieli (kapitał). Analiza bilansu może dać wyobrażenie o efektywności wykorzystania przez firmę jej majątku i o jakości zarządzania jej zobowiązaniami.

spółce przez jej akcjonariuszy lub udziałowców w części odpowiadającej łącznej wartości nominalnej akcji lub udziałów. Oprócz tego do kapitałów własnych zaliczamy między innymi kapitał zapasowy, na który składa się kapitał wpłacony przez akcjonariuszy lub udziałowców w części przewyższającej łączną wartość nominalną akcji lub udziałów, zyski przeznaczone na zwiększenie kapitału zapasowego itp. Bardziej szczegółowe informacje na temat kapitałów można znaleźć w różnych polskich podręcznikach finansów spółek kapitałowych (wszystkie przypisy oznaczone gwiazdkami są przypisami tłumacza).

Dane bilansowe są szczególnie pomocne, jeśli zostaną porównane z podobnymi informacjami pochodzącymi z roku lub kilku lat poprzednich. Przyjrzyjmy się bilansowi firmy Amalgamated Hat Rack. Przedstawia on sytuację finansową firmy w określonym momencie: w dniu 31 grudnia 2002 roku. Porównanie liczb z 2001 roku z ich odpowiednikami z roku 2002 pokazuje, że firma zmierza we właściwym kierunku: jej kapitał własny zwiększył się o niemal 100.000 dolarów.

Aktywa

Zrozumienie pewnych szczegółów dotyczących tej właśnie części sprawozdania finansowego bez wątpienia okaże ci się bardzo przydatne. Sprawozdanie finansowe rozpoczyna się od listy aktywów, które najłatwiej jest zamienić na pieniądze: od gotówki w kasie i na rachunkach bankowych oraz zbywalnych papierów wartościowych, należności i zapasów*. Aktywa te zwane są *aktywami obrotowymi*. Generalnie, aktywa obrotowe to aktywa, które mogą zostać spieniężone w ciągu jednego roku.

Następnie w bilansie rejestrowane są inne, trudniejsze do spieniężenia aktywa, takie jak na przykład budynki, maszyny i urządzenia. Te nazywane są *aktywami trwałymi* (ang. fixed assets, rzadziej plant assets, co na język polski można przetłumaczyć jako majątek produkcyjny, choć w bilansie nie występuje rozróżnienie na majątek związany i nie związany z prowadzeniem podstawowej działalności – przyp. tłum.), ponieważ trudno jest zamienić je na pieniądze.

Ze względu na to, że większość aktywów trwałych, poza gruntami, podlega deprecjacji – czyli z czasem traci na wartości – firma musi zmniejszać deklarowaną wartość tych

* Zgodnie z obowiązującą w Polsce ustawą o rachunkowości, poszczególne pozycje bilansu są według polskich standardów przedstawiane w odwrotnej kolejności: od najmniej do najbardziej płynnych.

Tabela 1-1

Amalgamated Hat Rack – Bilans na dzień 31 grudnia 2002 roku*

	2002	2001	Wzrost (spadek)
Aktywa			
Środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	\$355.000	\$430.000	\$(75.000)
Należności	\$555.000	\$512.000	\$43.000
Zapasy	\$835.000	\$755.000	\$80.000
Przedpłaty	<u>\$123.000</u>	<u>\$98.000</u>	<u>\$25.000</u>
Łącznie aktywa obrotowe	\$1.868.000	\$1.795.000	\$73.000
Grunty, budynki, budowle, maszyny i urządzenia (aktywa trwałe) brutto	\$2.100.000	\$1.900.000	\$200.000
Minus amortyzacja	<u>\$333.000</u>	<u>\$234.000</u>	<u>\$(99.000)</u>
Grunty, budynki, budowle, maszyny i urządzenia (aktywa trwałe) netto	<u>\$1.767.000</u>	<u>\$1.666.000</u>	<u>\$101.000</u>
Aktywa łącznie	\$3.635.000	\$3.461.000	\$174.000
Zobowiązania i kapitał własny (pasywa)			
Zobowiązania wobec dostawców	\$450.000	\$430.000	\$20.000
Narosłe koszty	\$98.000	\$77.000	\$21.000
Podatek do zapłaty	\$17.000	\$9.000	\$8.000
Inne zobowiązania krótkoterminowe	<u>\$435.000</u>	<u>\$500.000</u>	<u>\$(65.000)</u>
Razem zobowiązania krótkotermini- nowe	\$1.000.000	\$1.016.000	\$(16.000)
Zobowiązania długoterminowe	<u>\$750.000</u>	<u>\$660.000</u>	<u>\$90.000</u>
Razem zobowiązania	\$1.750.000	\$1.676.000	\$74.000
Kapitał opłacony	\$900.000	\$850.000	\$50.000
Zatrzymane zyski	<u>\$985.000</u>	<u>\$935.000</u>	<u>\$50.000</u>
Razem kapitał własny	<u>\$1.885.000</u>	<u>\$1.785.000</u>	<u>\$100.000</u>
Razem pasywa	\$3.635.000	\$3.461.000	\$174.000

Źródło: HMM Finance.

* Polski wzór bilansu różni się nieco w sposobie prezentacji danych i nazwach niektórych pozycji, ale ogólna zasada jego tworzenia i wnioski wypływające z jego analizy są bardzo podobne.

aktywów, stosując akumulowany odpis amortyzacyjny. Wartość brutto nieruchomości, maszyn i urządzeń pomniejszona o zakumulowany odpis amortyzacyjny jest równa aktualnej wartości księgowej nieruchomości, maszyn i urządzeń.

Niektóre spółki wśród swoich aktywów wymieniają *wartość firmy*, zwaną po angielsku *goodwill*. Jeśli dana spółka nabyła inną spółkę za cenę wyższą od godziwej wartości rynkowej jej majątku, nadwyżka, zwana właśnie wartością firmy, jest ujmowana w bilansie jako jeden ze składników aktywów. Jest to zabieg czysto księgowy, choć wartość firmy może również odzwierciedlać takie niematerialne wartości, jak znaki firmowe lub doskonała reputacja na rynku. Te rzeczy mają pewną realną wartość, podobnie jak inne aktywa niematerialne, na przykład patenty.

W końcu dochodzimy do ostatniej linii bilansu: aktywa razem. Pozycja „aktywa razem” reprezentuje sumę aktywów obrotowych i trwałych.

Zobowiązania i kapitał własny

Zajmijmy się teraz prawami czy też roszczeniami do tych aktywów, poczynając od kategorii zwanej zobowiązaniami krótkoterminowymi. *Zobowiązania krótkoterminowe (bieżące)* to roszczenia kredytodawców i innych wierzycieli, które na ogół powinny zostać zaspokojone w ciągu roku. Są to na przykład krótkoterminowe zobowiązania wekslowe i z tytułu krótkoterminowych dłużnych papierów wartościowych, skumulowane zobowiązania z tytułu wynagrodzeń, narosłe zobowiązania podatkowe i inne płatności. Raty kredytów długoterminowych płatne w danym roku są również wymieniane wśród zobowiązań krótkoterminowych.

Odejmując krótkoterminowe zobowiązania od aktywów obrotowych otrzymujemy kapitał obrotowy netto (zwany też

kapitałem pracującym). *Kapitał obrotowy netto* to wielkość środków pieniężnych, które firma zaangażowała w swoją bieżącą (czyli krótkoterminową) działalność operacyjną. To, jaka wartość kapitału obrotowego jest dla firmy odpowiednia, zależy od branży i od planów samej firmy. W swoim ostatnim bilansie nasza przykładowa firma Amalgamated wykazała kapitał obrotowy netto w wysokości 1.868.000 dolarów.

Zobowiązania długoterminowe to na ogół zobowiązania z tytułu obligacji i kredytów zabezpieczonych hipoteką. Są to długi, do zapłaty których wraz z odsetkami firma jest zobowiązana na mocy zawartych umów.

Jak wynika z przytoczonego wcześniej podstawowego równania rachunkowości, łączne aktywa muszą się równać łącznym zobowiązaniom powiększonym o kapitał własny. Tak więc odejmując zobowiązania od aktywów otrzymujemy liczbę, która w bilansie odpowiada kapitałom własnym. Kapitały własne obejmują *zatrzymane zyski* (zysk netto pozostawiony w bilansie po zapłaceniu dywidend) oraz kapitał podstawowy (kapitał wpłacony w zamian za wydane akcje lub udziały).

Wartości historyczne

Wartości przedstawiane w różnych kategoriach bilansu mogą nie odpowiadać rzeczywistym wartościom rynkowym. Z wyjątkiem takich pozycji jak środki pieniężne, należności i zobowiązania (płatności), rzadko zdarza się, by wartości zaklasyfikowane do pozostałych grup były rzeczywistymi, aktualnymi wartościami rynkowymi. Jest tak dlatego, że księgowi są zobowiązani do zapisywania większości pozycji po ich kosztach historycznych (zwanym też kosztami nabycia). Jeśli na przykład w bilansie firmy XYZ wykazany jest grunt o wartości 700.000 dolarów, oznacza to, że firma XYZ tyle

zapłaciła za ten grunt w chwili nabycia. Jeśli nabyty w roku 1960 grunt znajdował się w centrum San Francisco, można się w ciemno założyć, że w chwili obecnej jest wart znacznie więcej niż wykazano w bilansie. Dlaczego więc księgowi operują wartościami historycznymi, a nie rynkowymi? Krótka odpowiedź jest taka, że pozwala to uniknąć dwóch problemów. Gdyby wymagane było umieszczanie w bilansie wartości rynkowych, każda spółka publiczna musiałaby angażować profesjonalnych rzeczoznawców do wyceny każdej swojej nieruchomości, wszystkich zapasów itp., a konieczność taka zachodziłaby co roku. A poza tym, kto uwierzyłby tym wycenom? Lepiej więc pozostać w bilansie przy wartościach historycznych.

Zagadnienia zarządcze

Pomimo iż bilans jest sporządzany przez księgowych, zawiera wiele informacji istotnych dla wszystkich menedżerów.

KAPITAŁ OBROTOWY. Menedżerowie finansowi przywiązują znaczną wagę do poziomu kapitału obrotowego, który w sposób naturalny zwiększa się lub kurczy w miarę jak zmienia się sprzedaż. Zbyt mały kapitał obrotowy może przysporzyć firmie problemów: może ona utracić zdolność regulowania swoich płatności lub nie być w stanie skorzystać z pojawiających się szans rynkowych. Z drugiej jednak strony, zbyt wysoki kapitał obrotowy przyczynia się do zmniejszenia zyskowności, ponieważ kapitał związany jest z ponoszeniem jego kosztu – musi być w jakiś sposób finansowany, zazwyczaj przez oprocentowane pożyczki i kredyty.

Zapasy są jednym ze składników kapitału obrotowego, który bezpośrednio dotyczy wielu menedżerów niefinansowych. Podobnie jak w przypadku kapitału obrotowego w ogóle, tak i w przypadku zapasów mamy do czynienia

z presją, by ich poziom nie był ani zbyt wysoki, ani zbyt niski. Posiadanie w dyspozycji znacznych zapasów rozwiązuje wiele problemów biznesowych: firma może bez opóźnień realizować zamówienia odbiorców, mając przy tym bezpieczny bufor na wypadek możliwych przerw w produkcji lub strajków. Ciemną stroną posiadania obfitych zapasów jest koszt ich finansowania i ryzyko spadku ich wartości rynkowej. Każda zbędna rzecz w magazynie daje dodatkowy przyczynek do kosztów finansowania, co przekłada się na zmniejszenie zyskowności. Poza tym każda rzecz zalegająca na półkach może stać się z upływem czasu przestarzała lub trudno zbywalna, co również negatywnie przekłada się na zyskowność.

Dobitnym przykładem na to, jak nadmierne zapasy mogą zniweczyć wszystkie wysiłki, może być tutaj przemysł komputerowy. Niektórzy analitycy szacują, że w tym przypadku wartość wyrobów gotowych topnieje w tempie około 2% *dziennie* z powodu szybkiego postępu technicznego w tej branży. Zmniejszenie się wartości zapasów silnie dotknęło firmę Apple w połowie lat dziewięćdziesiątych, zanim zdołała ona drastycznie obniżyć ich poziom poprzez odpowiednie zmiany organizacyjne w sferze operacyjnej. Apple posiadała wyjątkowy produkt i zagorzałych zwolenników, a mimo to zakończył rok 1996 z niemal 700 milionami dolarów zamrożonych w zapasach. Przejściowy wzrost zapasów uczynił spustoszenie i zniweczył możliwość osiągnięcia celów, a przestarzałe elementy i gotowe zestawy musiały zostać rzucone na rynek po znacznie obniżonych cenach. Z kolei konkurent Apple'a – Dell – funkcjonował *bez* zapasów wyrobów gotowych i z minimalnymi zapasami komponentów. Formuła sukcesu Della polegała na stworzeniu systemu superszybkiego łańcucha dostaw i montażu, w którym komputery osobiste były składane na podstawie zamówień otrzymanych od klientów. Nie montowano żadnych zestawów,

dopóki nie otrzymano szczegółowego zamówienia od klienta. Złożone komputery osobiste Della nie trafiały na kilka tygodni na półki magazynów, lecz wędrowały z linii montażowej wprost do samochodów dostawczych. Lekcja dla menedżerów o tym, jak to osiągać, jest bardzo prosta: Zorganizuj swoje operacje tak, by zminimalizować lub zupełnie wyeliminować zapasy.

DŹWIGNIA FINANSOWA. Być może słyszałeś, jak ktoś mówił, że coś jest „silnie lewarowane”. Czy wiesz, co oznacza lewarowanie, czyli stosowanie dźwigni, w sensie finansowym? *Dźwignia finansowa* odnosi się do wykorzystania pożyczonych pieniędzy na nabycie jakiegoś składnika majątku. Mówimy, że spółka jest silnie lewarowana, gdy udział długu w jej bilansie jest znaczny w porównaniu z kapitałem zainwestowanym przez właścicieli. Załóżmy na przykład, że zapłaciliśmy za jakiś składnik majątku 400.000 dolarów, z czego 100.000 stanowiły środki własne, a 300.000 dolarów pochodziło z pożyczki. Dla uproszczenia pomińmy takie sprawy, jak spłata pożyczki, podatki i przepływy generowane przez tę inwestycję. Mijają cztery lata i wartość tego składnika majątku wzrasta do 500.000 dolarów. Podejmujesz decyzję o jego sprzedaży. Po spłacie 300.000 dolarów pożyczki pozostaje ci w kieszeni 200.000 dolarów (początkowe 100.000 plus 100.000 zysku). Tak więc zysk z własnego kapitału wynosi 100%, choć wartość samego składnika majątku wzrosła tylko o 25%. Było to możliwe dzięki dźwigni finansowej. W sytuacji gdy jego zakup sfinansowałbyś wyłącznie własnymi środkami (400.000 dolarów), zarobiłbyś tylko 25%. (*Dźwignia operacyjna* odnosi się natomiast do relacji pomiędzy kosztami operacyjnymi stałymi i zmiennymi. Jeśli na przykład firma działa przede wszystkim przy wykorzystaniu pracy maszyn, zatrudniając bardzo nielicznych pracowników produkcyjnych, oznacza to, że w wysokim stopniu stosuje dźwignię operacyjną.)

Dźwignia finansowa stwarza szansę osiągnięcia przez firmę wyższego zwrotu z kapitału zainwestowanego przez właścicieli. W Stanach Zjednoczonych i większości innych krajów system podatkowy dodatkowo zwiększa atrakcyjność stosowania dźwigni finansowej, umożliwiając firmom zaliczanie do kosztów uzyskania przychodu zapłaconych odsetek od pożyczek i kredytów. Dźwignia ma jednak dwa końce. Jeśli wartość składnika majątku spada (lub nie zwiększa się do spodziewanego poziomu), dźwignia działa na niekorzyść właścicieli. Zastanówmy się, co się stanie w naszym przykładzie, jeśli wartość składnika majątku zmniejszy się o 100.000 dolarów – do 300.000. Właściciel straci całe swoje zainwestowane 100.000 dolarów, spłacając zaciągniętą pożyczkę w kwocie 300.000.

STRUKTURA FINANSOWA FIRMY. Potencjalny negatywny wpływ dźwigni finansowej powstrzymuje dyrektorów zarządzających, menedżerów finansowych i zarządy firm przed maksymalizacją finansowania dłużnego. Starają się oni raczej osiągnąć strukturę finansową cechującą się realistyczną równowagą pomiędzy długiem i kapitałem, wykazywanymi w bilansie. Dźwignia wzmacnia co prawda, w przypadku pomyslnego obrotu spraw, potencjał zwiększenia zyskowności firmy, jednak menedżerowie wiedzą, że każdy dolar długu zwiększa ryzyko biznesowe – zarówno z powodu niebezpieczeństwa, o którym przed chwilą mówiliśmy, jak i ze względu na to, że wysokie zadłużenie skutkuje wysokimi odsetkami, które muszą być płacone i w dobrych, i w złych czasach. Wiele firm upadło, gdy zmiana koniunktury lub recesja zmniejszyła ich zdolność do terminowej spłaty zaciągniętych długów.

Kredytodawcy i właściciele analizujący bilans firmy z uwagą patrzą na wskaźnik długu do kapitału. Ryzyko wynikające ze struktury bilansu znajduje odzwierciedlenie w oprocentowaniu

udzielanego kredytu lub w oczekiwanym zwrocie z inwestycji w obligacje firmy. Tak więc silnie lewarowana firma będzie musiała zapłacić 14% odsetek od pożyczonych środków, podczas gdy mniej zadłużony konkurent zapłaci 10–12%. Również inwestorzy oczekują wyższego zwrotu z inwestycji w akcje firm silnie lewarowanych. Nie zamierzają oni ponosić ryzyka bez pokrycia we współmiernie wyższej stopie zwrotu.

Gdzie jest kapitał ludzki?

Wiele osób czytających sprawozdania finansowe w celu wyrobienia sobie poglądu na firmę kwestionuje możliwość odzwierciedlenia przez tradycyjny bilans wartości kapitału ludzkiego lub potencjału wzrostu. Szczególnie dotyczy to firm bazujących przede wszystkim na wiedzy, w których pracownicy i ich wiedza fachowa, własność intelektualna, marka i relacje z klientami są prawdziwie produktywnym majątkiem. Niestety, tych aktywów niematerialnych nie znajdziemy w bilansie.

Fakt, że bilans w żaden sposób nie odzwierciedla wartości rzeczywistej, skłonił Alana Greenspana, szefa Rady Rezerwy Federalnej, do wyrażenia w styczniu 2000 roku krytycznej opinii na temat rachunkowości, która nie jest w stanie poradzić sobie z rejestrowaniem inwestycji w „majątek, jakim jest wiedza”. Były przewodniczący SEC, Arthur Levitt, wyraził podobne zaniepokojenie tym faktem: „W miarę jak rośnie znaczenie i zakres wartości niematerialnych, coraz więcej osób ma wątpliwości, czy rzeczywista wartość – i czynniki tę wartość kształtujące – znajduje odzwierciedlenie w regularnie udostępnianych publicznie raportach”. Badania przeprowadzone przez Barucha Leva z Uniwersytetu Nowojorskiego potwierdzają, że 40%

wartości rynkowej przeciętnej firmy nie znajduje odzwierciedlenia w pozycjach jej bilansu. Dla spółek nowych technologii liczba ta przekracza nawet 50%.

Wnioski wypływające z tych faktów dla inwestorów i menedżerów są takie, że należy sięgać wzrokiem poza cegły i spoiwo, poza maszyny i urządzenia, a nawet poza gotówkę w kasie, jednym słowem poza to, co tradycyjnie składa się na wykazywane w bilansie aktywa, i koncentrować się na nieujawnionym majątku, który jest największą wartością dla akcjonariuszy. W większości przypadków majątkiem tym są ludzie tworzący więź pomiędzy przedsiębiorstwem i jego klientami, ludzie będący autorami innowacyjnych pomysłów, za które inni gotowi są płacić, ludzie, którzy wiedzą, jak zachęcić innych do wspólnych, produktywnych działań. W środowisku księgowych rozpoczyna się więc debata o wszystkich „za” i „przeciw” wymienianiu tych niematerialnych wartości w sprawozdaniach finansowych. Obserwujmy więc uważnie, jakie rozstrzygnięcia przyniesie przyszłość.

Rachunek zysków i strat

Rachunek zysków i strat pokazuje rezultaty osiągnięte w wyniku działalności prowadzonej *w określonym przedziale czasowym*. Ostatnie trzy słowa mają tutaj istotne znaczenie. W przeciwieństwie do bilansu, będącego fotografią sytuacji przedsiębiorstwa *w określonym punkcie czasu*, rachunek zysków i strat wykazuje skumulowane rezultaty działalności prowadzonej w określonym przedziale czasowym. Informuje, czy firma osiąga zysk – to znaczy, czy ma dodatni, czy ujemny dochód netto (zysk netto). Stąd właśnie nazwa tego sprawozdania (ang. profit-and-loss statement lub P&L). Pokazuje

ono zyskowość osiąganą na koniec jakiegoś okresu – zazwyczaj na koniec miesiąca, kwartału lub roku obrachunkowego. Ponadto rachunek zysków i strat informuje, ile pieniędzy firma wydała, by osiągnąć ten zysk – a na tej podstawie można określić osiąganą przez firmę *marżę zysku*.

Podobnie jak zrobiliśmy to dla bilansu, również rachunek zysków i strat możemy przedstawić w formie prostego równania:

$$\text{Przychody} - \text{Koszty} = \text{Zysk netto (Strata netto)}$$

Rachunek zysków i strat zaczyna się od listy *przychodów* firmy: ilości pieniędzy pochodzących ze sprzedaży produktów lub usług klientom. Firma może osiągać również inne przychody. W wielu przypadkach są to przychody z inwestycji lub przychody odsetkowe z depozytów pieniężnych.

Różne koszty i wydatki – począwszy od kosztów wytworzenia i przechowywania produktów, poprzez odpisy amortyzacyjne i umorzeniowe od budynków, budowli, maszyn i urządzeń, aż po zapłacone odsetki i podatki – są potem odejmowane od tych przychodów. Końcowy wynik tych operacji – to, co nam pozostaje – to *wynik netto* lub *zysk netto* lub też *dochód netto* osiągnięty za okres objęty sprawozdaniem.

Zastanówmy się nad znaczeniem każdej pozycji wymienionej w rachunku zysków i strat firmy Amalgamated Hat Rack (tabela 1-2). *Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów* to koszt, jaki musi ponieść firma Amalgamated, by wytworzyć swoje produkty (zajmuje się wytwarzaniem mebli – wieszaków na ubrania). Pozycja ta obejmuje koszty zakupu surowców, na przykład drewna, a także koszty przetworzenia ich na gotowy produkt, w tym również bezpośrednio koszty robocizny. Odejmuje koszty sprzeda-

Tabela 1-2

Amalgamated Hat Rack – Rachunek zysków i strat za rok podatkowy kończący się 31 grudnia 2002 roku*

Sprzedaż detaliczna	\$2.200.000
Sprzedaż do odbiorców hurtowych	\$1.000.000
Razem przychody ze sprzedaży	\$3.200.000
Minus: koszt towarów sprzedanych	\$1.600.000
Zysk brutto (ze sprzedaży)	\$1.600.000
Minus: koszty operacyjne	\$800.000
Amortyzacja	\$42.500
EBIT (zysk z działalności operacyjnej)	\$757.500
Minus: koszty finansowe	\$110.000
Zysk przed opodatkowaniem (z działalności gospodarczej)	\$647.500
Minus: podatek dochodowy	\$300.000
Zysk netto	\$347.500

Źródło: HMM Finance.

nych produktów od przychodów z ich sprzedaży otrzymamy *zysk brutto* osiągnąony przez firmę, który jest najbardziej zgrubnym wyznacznikiem jej zyskowności.

Następną ważną kategorię stanowią *koszty operacyjne*. Koszty operacyjne obejmują płace pracowników administracyjnych, koszty dzierżawy, koszty sprzedaży i marketingu, a także inne ponoszone przez firmę koszty nie związane bezpośrednio z wytworzeniem produktu. Na pewno *nie* uwzględnimy tutaj drewna zużytego na wytworzenie wieszaków, uwzględnimy natomiast koszty reklamy i płac pracowników administracji firmy Amalgamated.

* Polski wzór rachunku zysków i strat różni się nieco w sposobie prezentacji danych i nazwach niektórych pozycji (nazwy przybliżonych polskich odpowiedników niektórych pozycji podano w nawiasach), ale ogólna zasada jego tworzenia i wnioski wpływające z jego analizy są bardzo podobne.

Amortyzacja występuje w rachunku zysków i strat jako koszt, pomimo iż nie wiąże się z rzeczywistymi wydatkami kasowymi. Jak już powiedzieliśmy wcześniej, odpisy amortyzacyjne są sposobem oszacowania „zużycia” środka trwałego lub zmniejszenia się jego wartości z upływem czasu. Na przykład komputer traci w ciągu roku około jednej trzeciej swojej wartości. Dlatego też firma nie zalicza w koszty pełnej wartości komputera w roku, w którym nastąpił jego zakup, lecz rozkłada ją w czasie na trzy lata. Idea amortyzacji polega na tym, by odłożyć wystarczającą ilość pieniędzy na zastąpienie zupełnie zużytego środka trwałego nowym.

Odejmując koszty operacyjne i amortyzację od zysku brutto, otrzymujemy *zysk operacyjny*. Jest on często nazywany zyskiem przed odsetkami i opodatkowaniem lub EBIT (ang. Earnings Before Interest and Taxes).

Przed nami jeszcze ostatnie zmniejszenia na drodze, jaką musimy przejść, by osiągnąć ostateczny rezultat. Koszty finansowe to odsetki od udzielonych firmie kredytów i pożyczek. Podatek dochodowy, czyli podatek od osiąganego przez firmy dochodu, płacony do skarbu państwa, to ostatnie obciążenie wyniku.

To, co zostaje po tych wszystkich zmniejszeniach, to właśnie dochód, wynik lub zysk netto. Jeśli wynik netto jest dodatni – tak jak w przypadku Amalgamated – to osiągnęliśmy zysk, czyli cel, jaki stawia przed sobą każde przedsiębiorstwo gospodarcze.

Jaki sens ma rachunek zysków i strat

Tak jak w przypadku bilansu, również w przypadku rachunku wyników jego analiza jest znacznie łatwiejsza, jeśli zestawimy ze sobą dane z kilku porównywalnych okresów. Pozwala nam to wychwycić trendy i punkty zwrotne. W wielu raportach

rocznych przedstawia się dane za kilka okresów, często aż do pięciu lub więcej lat wstecz. Rachunek zysków i strat firmy Amalgamated w ujęciu kilkuletnim przedstawia tabela 1-3.

Tabela 1-3

Amalgamated Hat Rack – Rachunek zysków i strat za kilka okresów sprawozdawczych

	Za okres kończący się 31 grudnia			
	2002	2001	2000	1999
Sprzedaż detaliczna	\$2.200.000	\$2.000.000	\$1.720.000	\$1.500.000
Sprzedaż do odbiorców hurtowych	\$1.000.000	\$1.000.000	\$1.100.000	\$1.200.000
Razem przychody ze sprzedaży	<u>\$3.200.000</u>	<u>\$3.000.000</u>	<u>\$2.820.000</u>	<u>\$2.700.000</u>
Minus: koszt towarów sprzedanych	<u>\$1.600.000</u>	<u>\$1.550.000</u>	<u>\$1.400.000</u>	<u>\$1.300.000</u>
Zysk brutto	\$1.600.000	\$1.450.000	\$1.420.000	\$1.400.000
Minus: koszty operacyjne	\$800.000	\$810.000	\$812.000	\$805.000
Amortyzacja	\$42.500	\$44.500	\$45.500	\$42.500
EBIT	<u>\$757.500</u>	<u>\$595.500</u>	<u>\$562.500</u>	<u>\$552.500</u>
Minus: koszty finansowe	<u>\$110.000</u>	<u>\$110.000</u>	<u>\$150.000</u>	<u>\$150.000</u>
Zysk przed opodatkowaniem	\$647.500	\$485.500	\$412.500	\$402.500
Minus: podatek dochodowy	<u>\$300.000</u>	<u>\$194.200</u>	<u>\$165.000</u>	<u>\$161.000</u>
Zysk netto	<u>\$347.500</u>	<u>\$291.300</u>	<u>\$247.500</u>	<u>\$241.500</u>

Źródło: HMM Finance.

W takim wieloletnim ujęciu możemy zauważyć stabilny wzrost rocznej sprzedaży detalicznej, podczas gdy sprzedaż do odbiorców hurtowych utrzymuje się na tym samym poziomie, a nawet nieznacznie spada. Koszty operacyjne są niemal stałe w czasie, pomimo iż łączna sprzedaż rośnie. Jest to dobry znak, świadczący o utrzymaniu dużej dyscypliny kosztowej przez zarządzających. Koszty finansowe ponoszone

przez firmę również zmalały, zapewne z powodu spłaty jednego z zaciągniętych kredytów. Cel, jakim jest zysk netto, został osiągnięty, wykazując przy tym zdrowy przyrost.

Rachunek przepływów pieniężnych

Ostatnie ze sprawozdań finansowych, *rachunek przepływów pieniężnych*, jest najrzadziej wykorzystywane i najslabiej rozumiane. Sprawozdanie to wykazuje przyczyny zmiany stanu środków pieniężnych (i innych aktywów pieniężnych) w okresie obrachunkowym. Dokładniej mówiąc, odzwierciedla wszystkie zmiany stanu środków pieniężnych, wynikające z działalności operacyjnej, inwestycyjnej i finansowej. Podobnie jak wyciągi z kont bankowych, rachunek przepływów pieniężnych stwierdza stan dostępnych środków pieniężnych na początku i na końcu okresu, a następnie pokazuje, w jaki sposób firma pozyskała i wydała te środki w określonym przedziale czasowym. Wydatkowanie środków pieniężnych jest zapisywane w postaci liczb ujemnych, a źródła finansowania w postaci liczb dodatnich.

Jeśli jesteś menedżerem w wielkiej korporacji, zmiany w przepływach pieniężnych firmy na ogół nie będą miały wpływu na twoje codzienne działania. Niemniej jednak dobrze jest być na bieżąco z prognozami przepływów pieniężnych firmy, ponieważ mogą one nabrać znaczenia, gdy będziesz przygotowywał swój budżet na następny rok. Gdy chwilowo firma nie posiada nadmiaru gotówki, prawdopodobnie będziesz musiał zachować ostrożność w planowaniu swoich wydatków. Gdy z kolei w firmie aż kipi od pieniędzy, będziesz miał możliwość realizacji nowych inwestycji. Jeśli jednak jesteś menedżerem lub właścicielem małej firmy, najprawdopodobniej

masz pełną świadomość jej przepływów pieniężnych i czujesz ich niemal codzienny wpływ na swoje działania.

Rachunek przepływów pieniężnych jest bardzo pomocny, ponieważ pokazuje, czy firma sprawnie ściąga swoje należności, co w ostatecznym rozrachunku decyduje o jej wypłacalności. *Wypłacalność* to zdolność do zapłaty wymagalnych zobowiązań.

Podobnie jak zrobiliśmy to dla poprzednich sprawozdań, również rachunek przepływów pieniężnych możemy wyrazić prostym równaniem:

$$\text{Zysk} + \text{Inne źródła środków pieniężnych} - \text{Zaangażowanie środków pieniężnych} = \text{Zmiana stanu środków pieniężnych}$$

Wracając znów do przykładu firmy Amalgamated Hat Rack, możemy na podstawie jej rachunku środków pieniężnych za rok 2002 stwierdzić, że wygenerowała dodatnie przepływy na poziomie 377.900 dolarów (tabela 1-4). Sprawozdanie to pokazuje, że przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej (283.900 dolarów) powiększone o przepływy z działalności inwestycyjnej (92.000 dolarów) i finansowej (2.000 dolarów) spowodowały łącznie wzrost gotówki o 377.900 dolarów.

Rachunek przepływów pieniężnych nie służy pomiarowi tej samej wielkości co rachunek zysków i strat. Jeśli nie mamy do czynienia z żadnymi transakcjami pieniężnymi, nic nie zmienia się w przepływach. Zwróćmy jednak uwagę, że pierwsza linia rachunku przepływów pieniężnych jest taka sama jak ostatnia linia rachunku zysków i strat – jest to osiągnięty przez firmę zysk netto. Poprzez szereg zapisów korygujących rachunek przepływów pieniężnych przekłada ten zysk na środki pieniężne.

Tabela 1-4

Amalgamated Hat Rack – Rachunek przepływów pieniężnych*, 2002

Zysk netto	\$347.500
Aktywa i zobowiązania operacyjne	
Należności	\$(75.600)
Zapasy wyrobów gotowych	\$(125.000)
Przedpłaty**	\$(37.000)
Płatności	\$83.000
Narosłe koszty	\$25.000
Podatek do zapłaty	\$(23.000)
Amortyzacja	\$89.000
Łącznie zmiany w aktywach i pasywach	<u>\$(63.600)</u>
Przepływy z działalności operacyjnej	<u>\$283.900</u>
Działalność inwestycyjna	
Sprzedaż gruntów, budynków i urządzeń	\$267.000
Nakłady kapitałowe	\$(175.000)
Przepływy z działalności inwestycyjnej	<u>\$92.000</u>
Działalność finansowa	
Zmiany stanu zadłużenia krótkoterminowego	\$27.000
Kredyty i pożyczki długoterminowe	\$112.000
Zmiany kapitałów	\$50.000
Dywidendy wypłacone	<u>\$(187.000)</u>
Przepływy z działalności finansowej	<u>\$2.000</u>
Zmiana stanu środków pieniężnych w ciągu roku	<u>\$377.900</u>

Źródło: HMM Finance.

Format tego sprawozdania odzwierciedla trzy kategorie działalności wpływającej na stan środków pieniężnych. Stan środków pieniężnych może się zwiększyć lub zmniejszyć z powodu (1) prowadzonej działalności operacyjnej, (2) nabycia lub sprzedaży składników majątku, czyli działalności inwestycyjnej, (3) zmiany stanu zadłużenia, kapitału lub

* Polski wzór sprawozdania z przepływu środków pieniężnych różni się nieco w sposobie prezentacji danych, ale ogólna zasada jego tworzenia i wnioski wypływające z jego analizy są bardzo podobne.

** Według polskich zasad rachunkowości przedpłaty i narosłe koszty zaliczane są do tzw. rozliczeń międzyokresowych.

innego rodzaju działalności finansowej. Rozważmy kolejno każdą z tych kategorii, rozpoczynając od działalności operacyjnej:

- Należności i zapasy wyrobów gotowych reprezentują to, co firma wyprodukowała, ale za co nie otrzymała jeszcze zapłaty. Przedpłaty to coś, za co firma już zapłaciła, a czego jeszcze nie skonsumowała. Wszystkie te pozycje zmniejszają przepływy pieniężne.
- Zobowiązania i narosłe koszty to coś, co firma już otrzymała lub skonsumowała, a za co jeszcze nie zapłaciła. Dlatego też pozycje te zwiększają przepływy pieniężne.

Zajmijmy się teraz działalnością inwestycyjną, która obejmuje:

- Przychody ze sprzedaży nieruchomości, maszyn i urządzeń.
- Środki pieniężne, z których firma korzysta, inwestując w instrumenty finansowe, nieruchomości, maszyny i urządzenia (inwestycje w nieruchomości, maszyny i urządzenia często są wykazywane jako nakłady kapitałowe).

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych Amalgamated pokazuje, że firma sprzedała budynek za 267.000 dolarów i poniosła nakłady kapitałowe w kwocie 175.000 dolarów, co w sumie spowodowało wzrost stanu środków pieniężnych o 92.000 dolarów.

W końcu dochodzimy do zmiany stanu środków pieniężnych w wyniku działalności finansowej. Amalgamated pozyskała środki pieniężne, zwiększając swoje zadłużenie krótkoterminowe, pozyskując środki z rynku kapitałowego i podwyższając swój kapitał przez emisje nowych akcji. Wszystkie te działania zwiększyły stan dostępnych środków pieniężnych. Z tych środków Amalgamated musiała zapłacić jednak dywidendę (187.000 dolarów), co wpłynęło na ich zmniejszenie.

Przepływy pieniężne a zysk

Wielu ludzi pojmuje zysk jako wygenerowaną gotówkę. Nie popełniaj tego błędu. W określonym przedziale czasowym zysk wcale nie musi wpływać pozytywnie na poziom środków pieniężnych. Jeśli na przykład zysk za dany rok pochodzi głównie z bardzo dużej sprzedaży w listopadzie, zostanie ona zaksięgowana jako przychód w danym okresie obrachunkowym i podatkowym – zwiększając zysk. Jeśli jednak zapłata za tę sprzedaż nie wpłynie do końca okresu obrachunkowego, odpowiednia kwota pojawi się w księgach jako należność, zmniejszając w ten sposób wygenerowane przepływy pieniężne.

Gdzie tego szukać

Jak już wspomnieliśmy wcześniej, od wszystkich spółek, których akcje znajdują się w obrocie na amerykańskich publicznych rynkach finansowych, amerykańska Komisja Papierów Wartościowych i Giełd (SEC) wymaga sporządzenia i udostępnienia sprawozdań finansowych w rocznych raportach dla akcjonariuszy. Większość raportów rocznych wykracza poza podstawowe wymogi Komisji co do ujawniania informacji, obejmując dodatkowo omówienie całorocznej działalności operacyjnej i prognozy na przyszłość. Większość spółek publicznych wydaje również raporty kwartalne.

Jeśli potrzebujesz jednak jeszcze więcej informacji na temat swojej firmy – lub którejś z firm konkurencyjnych – postaraj się o jej roczny raport 10-K. Raport 10-K często zawiera obszerną i cenną informację na temat strategii firmy, jej oceny rynku i klientów, produktów, najważniejszych

czynników ryzyka, największych wyzwań biznesowych i innych problemów. Raport 10-K, jak również raporty roczne i kwartalne, możesz otrzymać bezpośrednio z działu relacji inwestorskich firmy lub znaleźć na stronie internetowej: <http://www.sec.gov/edgar/searchedgar/formpick.htm>.

Podsumowanie

W tym rozdziale wprowadziliśmy i wyjaśniliśmy takie pojęcia, jak bilans, rachunek zysków i strat oraz rachunek przepływów pieniężnych. Sprawozdania te ukazują z trzech różnych perspektyw rezultaty finansowe osiągnięte przez firmę. Ukazują trzy różne, ale powiązane ze sobą obrazy tego, jak firma radzi sobie finansowo:

- Bilans ukazuje sytuację finansową firmy w określonym punkcie czasowym. Jest to jak gdyby fotografia sytuacji finansowej firmy – jej majątku, kapitału, zobowiązań, czyli aktywów i pasywów – w danym dniu.
- Rachunek zysków i strat ukazuje realizację celu: jaki zysk lub jaką stratę wygenerowała firma w określonym przedziale czasowym – w ciągu miesiąca, kwartału czy roku.
- Rachunek przepływów pieniężnych pokazuje, skąd pochodziły środki finansowe, którymi dysponowała firma, i na co zostały wydatkowane – innymi słowy wpływy i wypływy gotówki.

Można spojrzeć w jeszcze inny sposób na wzajemne związki między tymi sprawozdaniami: Rachunek zysków i strat pokazuje, czy firma przynosi zyski. Bilans pokazuje, na ile efektywnie firma korzysta ze swojego majątku i zarządza swoimi pasywami, dążąc do osiągnięcia zysku. Rachunek

przepływów pieniężnych pokazuje, w jaki sposób zwiększała się i zmniejszała ilość dostępnych środków pieniężnych w wyniku prowadzonej działalności operacyjnej, nabywania lub sprzedaży składników majątku oraz działalności finansowej. Łącznie te sprawozdania finansowe mogą pomóc ci w zrozumieniu, co dzieje się w twojej lub w jakiegokolwiek innej firmie. W rozdziale 2 pokażemy, w jaki sposób możesz sformułować jeszcze więcej wniosków na temat firmy, przeprowadzając różne formy analiz.